
13.02.2011 TARİH VE 6111 SAYILI

BAZI ALACAKLARIN YENİDEN

YAPILANDIRILMASI İLE SOSYAL

SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI

KANUNU VE DİĞER BAZI KANUN VE

KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE

DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN

İLE

KTK’NUN 98. MADDESİNDE

YAPILAN DEĞİŞİKLİĞE

GENEL BİR BAKIŞ

Prof. Dr. Aynur YONGALIK*

* Doğu Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bütün katılımcılara “*günaydın*” diyerek sözlerime başlamak istiyorum. Çok güzel bir gün, Ankara’da Güneş Kıbrıs’taki güneşi aratmıyor. Ayrıca Fenerbahçe’nin dün elde ettiği sonuç, hakikaten bu günü bizim için daha da güzelleştirdi. Aynı zamanda bu gün “*Avukatlar Günü*”, Sizlerle, meslektaşlarımla birlikte olabildiğim için gerçekten heyecanlı ve mutluyum. Bu güzel ve anlamlı günde Sizleri saygıyla selamlıyorum.

Evet, 13.02.2011 tarih ve 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun^[1], bir “*torba kanun*”. Kongre Programında oturumumuzun başlığında da kullanılmış olması ve ayrıca benim hukukta metot ile de ilgileniyor olmam dolayısıyla, biz hukukçuların adeta korkulu rüyası olan, “*torba kanun*” kavramı üzerinde öncelikle durmak ve Sizlerle önemli gördüğüm bazı hususları paylaşmak isterim. Gerçekten “*torba kanun*” veya artık günümüzde “*çuval kanun*” olarak da adlandırılmaya başlanan, öyle bir kanun çıkartma yöntemiyle karşı karşıyayız ki, biz hukukçuları gerçekten çok zorluyor.

TORBA KANUN KAVRAMI^[2] ve ELEŞTİRİSİ

Bugün “*torba kanun*” (*gefülltes Gesetz*), Roma hukukunda ise “*leges saturae*”/”*lex satura*”/”*lex per saturam*” olarak adlandırılan birbiriyle ilgisiz ve farklı düzenlemelerin tek bir kanun içerisinde konulmasıyla başlayan uygulamanın^[3] yarattığı olumsuzluklar karşısında, Roma hukukunun önemli kanunlarından “*Lex Caecilia Didia*” M.Ö. 98 yılında yürürlüğe sokulmuştur. İki maddelik Kanun’un ilk maddesi Kanun’un duyurulması ve oylanması için gerekli en az süreyi (24 gün veya 17 gün) belirlemektedir. İkinci maddesinde yer alan düzenleme ise “*insanlar tek bir karmaşık yasada*

[1] RG, 25.02.2011, S. 27857 (1. Mükerrer).

[2] Bu konuda bk. Eğilmez, Mahfi: “*Lex caecilia didia*”, Radikal Gazetesi, 26.09.2010; “*Referandumlarda Konunun Tekliği İlkesi*”, Güncel Hukuk Dergisi Mayıs 2010, S. 5/77.

[3] Bunun nedeni olarak, hukukçuların ve kanun koyucuların halkın kabul etmeyeceğini düşündükleri düzenlemeleri, kabul edeceği kesin kurallar arasına koyarak kanunlaşmasını (*siyasal muvazaa* = *logrolling*) sağlamak istemelerine değinilmektedir. Bk. “*Referandumlarda Konunun Tekliği İlkesi*”, Güncel Hukuk Dergisi Mayıs 2010, S. 5/77.

toplanmış farklı konular hakkında bir sonuca varmaya zorlanamaz”^[4]. Bu Kanun ile “*leges saturae*” uygulaması, yani aynı kanun içerisinde birbiriyle ilgisiz kuralların düzenlenmesi yasaklanmış olmaktadır.

Bugün bizim hukukumuz açısından baktığımızda ise, torba kanun uygulaması giderek yaygınlaşmış, neredeyse kanun çıkarmanın tek yöntemi gibi uygulanmaya başlanmıştı^[5]. Bu uygulama bakımından benim düşüncem artık, Anayasa’nın 36. maddesinde hükme bağlanmış olan “*Hak Arama Hürriyeti*”nin sınırlandırıldığı, hatta ortadan kaldırıldığı bir noktaya doğru gidildiğidir^[6]. Gerçekten hukukçular için, uygulayıcılar için, hakkını aramak isteyen kişiler için, çıkan kanunları takip edebilmek, kanunlarda yapılan değişikliklere hâkim olabilmek, giderek zorlaşıyor. Hatta öyle bir noktaya gelindi ki sayın meslektaşlarım, örneğin Kanun’un adı “*Çek Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*”^[7], ancak içine baktığınızda, Türk Ticaret Kanunu’nun iki maddesinde de (TTK m. 726/I, II; 814/I, II) değişiklik yapılmış olduğunu görüyorsunuz...

“TORBA KANUN” ÖRNEĞİ OLARAK 6111 SAYILI KANUN

6111 sayılı “*Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun*”, internetten çıktısını aldığınızda, toplam 98 sayfalık bir Kanun...Genel Hükümler hariç, beş Kısım ve sekiz Bölümden oluşan, toplam 216 maddelik bir Kanun... Kanun’un 5. Kısımının adı: Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Hükümler ve Son Hükümler...Toplam 66 Kanun ve 5 KHK’de değişiklik yapan bir Kanun^[8]...”Kapsam ve Tanımlar” maddesi (m. 1), toplam 3 fıkra ve 14 bentten oluşan bir Kanun...

[4] Bk. Eğilmez, s. 1 vd.

[5] Bu konuda ayrıca bk. ve krş. Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik (RG, 17.02.2006, S. 26083).

[6] “Herkes, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir...”.

Ayrıca bk. Anayasa’nın “Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması” kenar başlıklı 40. maddesi: “Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlâl edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkânının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir”.

[7] RG, 03.02.2012, S. 28193 (Mükerrer).

[8] Bu kapsamda örneğin –gözden kaçmış olabilir düşüncesiyle Sizleri de ilgilendirdiği için paylaşmak istedğim- 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nun 27. maddesinin II. fıkrasının son

KARAYOLLARI TRAFİK KANUNU’NUN 98. MADDESİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLİK ve GEREKÇESİ

Karayolları Trafik Kanunu’nun değişiklikten önce “*Tedavi Giderlerinin Ödenmesi*” kenar başlıklı 98. maddesi aynen şöyledir:

“Motorlu araçların sebep oldukları kazalarda yaralanan kimselerin ilk yardım, muayene ve kontrol veya bu yaralanmadan ötürü ayakta, klinikte, hastane ve diğer yerlerdeki tedavi giderleri ile tedavinin gerektirdiği diğer giderleri aracın zorunlu mali sorumluluk sigortasını yapan sigortacıya başvurma tarihinden itibaren sekiz iş günü içinde ve zorunlu mali sorumluluk sigortası sınırları kapsamında öder.

Birden çok aracın karıştığı bir trafik kazasında zarar gören kişiler, araçların sigortacılarından herhangi birine veya 108. maddede belirtilen durumlarda Garanti Fonuna başvurarak zararın giderilmesini isteyebilirler. Giderleri ödeyen sigortacı veya Garanti Fonu, ödediği miktarın sorumluluk oranlarına göre paylaşılmasını talep edebilir.

Zarara sebep olan aracın bilinmemesi veya geçerli bir zorunlu mali sorumluluk sigortasının bulunmaması veya sigortacının iflas etmesi veya çalınan aracın işletenin sorumlu tutulmaması hallerinde, birinci fıkrada belirtilen giderler, 108. maddede öngörülen Garanti Fonu tarafından ödenir.

Bu madde hükmüne uymayan sigortacılar, 108.000.000 lira para cezası ile cezalandırılır”.

Karayolları Trafik Kanunu’nun 6111 sayılı Kanun’un 59. maddesi^[9] ile değişik “*Sağlık Hizmet Bedellerinin Ödenmesi*” kenar başlıklı 98. maddesi ise aynen şöyledir:

“Trafik kazaları sebebiyle üniversitelere bağlı hastaneler ve diğer resmi ve özel sağlık kurum ve kuruluşlarının sundukları sağlık hizmet bedelleri, kazazedinin sosyal güvencesi olup olmadığına bakılmaksızın Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından karşılanır.

cümlesinden önce gelmek üzere “Her yıl yenilenen vekalet pulu bedeline ayrıca yüzde beş oranında ilave yapılır. Bu suretle elde edilecek kaynak avukat stajyerlerinin genel sağlık sigortası primlerinin ödenmesinde kullanılır. Kaynağın yetersizliği durumunda staj kredi fonundan aktarım yapılarak prim ödemesi yapılır. Bu primler Türkiye Barolar Birliği tarafından ödenir” ifadesinin eklenmesidir.

[9] Tasarı Metninde 53. maddedir.

Trafik kazalarına sağlık teminatı sağlayan zorunlu sigortalarda; sigorta şirketlerince yazılan primlerin ve Güvence Hesabınca tahsil edilen katkı paylarının % 15'ini aşmamak üzere, münhasıran bu teminatın karşılığı olarak Hazine Müsteşarlığınca sigortacılık ilkeleri çerçevesinde maktu veya nispi olarak belirlenen tutarın tamamı sigorta şirketleri ve 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanununun 14. maddesinde düzenlenen durumlar için Güvence Hesabı tarafından Sosyal Güvenlik Kurumuna aktarılır. Söz konusu tutar, ilgili sigorta şirketleri için sigortacılık ilkelerine göre ayrı ayrı belirlenebilir. Aktarım ile sigorta şirketlerinin ve Güvence Hesabının^[10] bu teminat kapsamındaki yükümlülükleri sona erer. Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu söz konusu tutarı % 50'sine kadar arttırmaya veya azaltmaya yetkilidir.

Bu madde çerçevesinde sigorta şirketleri ve Güvence Hesabı tarafından ödenecek meblağın süresinde ödenmemesi halinde 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Kanunun 89. maddesinin ikinci fıkrası uygulanır.

Sigorta şirketleri ve Güvence Hesabından Sosyal Güvenlik Kurumuna aktarılacak meblağın belirlenmesi ve ödenmesi ile sağlık hizmetleri için teminat sağlanan sigortalıların tespiti ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar Sağlık Bakanlığı ve Sosyal Güvenlik Kurumunun görüşü alınarak Hazine Müsteşarlığınca belirlenir. Trafik kazası sebebiyle Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık kurumlarınca gerçekleştirilen tedavi giderleri bakımından, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından Sağlık Bakanlığına yapılacak ödemeye ilişkin usul ve esaslar Sosyal Güvenlik Kurumu ve Sağlık Bakanlığı tarafından ayrıca belirlenir”.

Karayolları Trafik Kanunu'nun 98. maddesinde bu yönde yapılan bir değişikliğin gerekçelerine baktığımızda, özellikle 6111 sayılı Kanun'un Genel Gereğesi'nde^[11] bu değişikliğe önemli bir yer ayrıldığını görüyoruz.

6111 sayılı Kanun ile Karayolları Trafik Kanunu'nun 98. maddesinde yapılan değişikliğe ilişkin Genel Gereğçe'de yer alan açıklamalar aynen şöyledir:

[10] Bu ifade Tasarı Metninde olmayıp, sonradan Kanun metnine eklenmiştir.

[11] 6111 sayılı Kanun'un Genel Gereğesi, Kısım Kısım verilmiştir, yani her Kısım için –ki Kanun 5 Kısımdan oluşmaktadır- ayrı Genel Gereğçe bulunmaktadır. 6111 sayılı Kanun gibi torba kanunlarda tek bir Genel Gereğçe vermenin de zorluğu doğal ve ortadadır.

“...Sosyal güvenlik hakkı Anayasamız ile teminat altına alınmış olup, bu haktan önceden vazgeçilemeyeceği gibi bu hakkın kanuni çerçevesinin daraltılması da mümkün değildir.

Bu noktada sosyal güvenlik teminatı ile trafik kazaları nedeniyle ilgililere sağlanan özel sigorta teminatları örtüşmekte olup, özellikle motorlu araç işletilmesinden kaynaklanan sorumluluğun zorunlu olarak sigorta teminatına bağlandığı modern sigortacılık anlayışında, her iki sistemin ödeme ve birbirlerinden olan alacaklarının tahsil ve tasfiyesi konusu düzenlenmesi gereken bir alan olarak ortaya çıkmaktadır.

Nitekim uygulamada trafik kazaları nedeniyle sağlık yardımı sağlanan kişilerin tedavi bedellerinin Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasında (Trafik Sigortası) ve diğer bağlantılı sigortalar ile sosyal güvenlik rejimi kapsamında karşılanması konusunda tereddütler bulunmaktadır. Bu durum her iki sistemin sonuçta sağlık teminatı sunmasına rağmen farklı kurallarının bulunmasının bir sonucu olup, uygulamadaki tereddütler hak kayıplarına ve mağduriyetlerine neden olduğu gibi tedavi giderlerinin tahsilinde olayın mahiyetine aykırı işlem yapılmasına bağlı olarak kamuya karşılanmaması gereken masrafların Devlet tarafından ödenmesine ve hasarın bilinmemesine bağlı olarak özel sigorta primlerinin ve Devlet tarafından belirlenen asgari teminatların yanlış tespitine de neden olmaktadır.

Bu itibarla sosyal devlet olmanın bir gereği olarak, 5510 sayılı Kanun ile sağlık hizmetlerinin yaygın bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak amacıyla genel sağlık sigortası kurulmasının öngörüldüğü gerçeğinden yola çıkarak, trafik kazasına uğramaları halinde sağlık güvencesi kapsamı dışında kalan vatandaşların da sağlık güvencesine kavuşturulması, geçmişten kaynaklanan alacakların tahsili, bürokrasi ve kırtasiyeciliğin azaltılması, trafik kazaları nedeniyle yapılan tedavi giderlerinin tahsilinin tek elden takip ve tahsilinin sağlanarak uygulama birliğinin temini ve bu şekilde zaman ve emek tasarrufu yanında sigorta şirketlerine karşı işlemlerin herhangi bir hak kaybına neden olmayacak şekilde tek elden yürütülerek kamu zararının engellenmesi ile halen uygulamada ortaya çıkan sorunların ve mağduriyetlerin giderilmesi amaçlanmıştır...”

6111 sayılı Kanun Tasarısı’nın 53. maddesi (6111 sayılı Kanun’un 59. maddesi) Gerekçesi’nde ise aynen “Bu madde ile vatandaş odaklı hizmet anlayışı ile kazazedenin sosyal güvencesi olup olmadığına bakılmaksızın trafik kazası

nedeniyle sağlık hizmet sunucularınca verilen tedavi hizmet bedellerinin tamamının Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından karşılanması esası getirilmektedir.

Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından ödenen tutara karşılık, sigortacılık sektörü ve 5684 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinde belirtilen durumlar için Güvence Hesabı tarafından Sosyal Güvenlik Kurumuna aktarılabacak tutarın, her yıl için sigortacılık mevzuatı çerçevesinde yine maddede belirtilen azami oranı aşmamak üzere Hazine Müsteşarlığınca belirlenmesi, söz konusu azami oranın ise Bakanlar Kurulu Kararı ile değiştirilebilmesi öngörülmektedir.

Maddenin uygulanmasına ilişkin olarak söz konusu tutarın tespiti, ödenme süresi, yöntemi ve diğer konuların Sağlık Bakanlığı ve Sosyal Güvenlik Kurumunun görüşü alınarak Hazine Müsteşarlığınca belirlenmesi esası getirilmektedir”.

Karayolları Trafik Kanunu’nun 98. maddesinde yapılan değişiklikle ilgili 6111 sayılı Kanun’da yer alan diğer iki düzenleme Geçici 1. madde^[12] ile geçici 2. madde^[13] dir.

[12] “Bu Kanunun yayımlandığı tarihten önce meydana gelen trafik kazaları nedeniyle sunulan sağlık hizmet bedelleri Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından karşılanır. Söz konusu sağlık hizmet bedelleri için bu Kanunun 59. maddesine (*Tasarı Metninde 32. maddesine göre!*) göre belirlenen tutarın % 20’sinden fazla olmamak üzere belirlenecek tutarın üç yıl süreyle ayrıca aktarılmasıyla anılan dönem için ilgili sigorta şirketleri ve Güvence Hesabının yükümlülükleri sona erer. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Sağlık Bakanlığı ve Sosyal Güvenlik Kurumunun görüşü alınarak Hazine Müsteşarlığınca belirlenir.

Madde Gerekçesi: “*Kanunun yürürlük tarihinden önceki yıllarda gerçekleşen trafik kazaları nedeniyle sunulan hizmet bedellerinin tahsili rejimi hükme bağlanmaktadır*”.

[13] “*Bu Kanunun yayımlandığı tarihten itibaren altı ay içinde Sağlık Bakanlığı Trafik Hizmetleri Döner Sermaye İşletme Müdürlüğünün trafik kazalarından kaynaklanan tedavi giderlerinin tahsili için kurduğu sistem mevcut haliyle Sosyal Güvenlik Kurumuna devredilir. Trafik Hizmetleri Döner Sermaye İşletme Müdürlüğünün tasfiyesine ilişkin iş ve işlemler aynı tarih itibarıyla Sağlık Bakanlığınca gerçekleştirilir*”.

Madde Gerekçesi: “*Mevcut durumda Sağlık Bakanlığı Trafik Hizmetleri Döner Sermaye İşletme Müdürlüğüne tesis edilen ve sigortacılık sistemi ile entegre olarak tahsilatı amaçlayan sistemin Sosyal Güvenlik Kurumuna devri hükme bağlanmaktadır. Bu çerçevede trafik kazalarından kaynaklanan giderlerin doğru tespiti ve bunun sağlık bütçesi içindeki yeri belirlenebileceği gibi, başta trafik sigortası olmak üzere oto sigortalarında doğru prim ve teminat tespiti sağlanabilecek, Müsteşarlıkça her yıl tespit edilecek tutarın doğru ve güncel verilere dayandırılması sağlanacaktır.*

Öngörülen sistem ile trafik kazalarından kaynaklanan sağlık hizmet bedelleri global olarak belirlenecek tutar dahilinde tahsil edileceğinden, fonksiyonu kalmayan Sağlık Bakanlığı Trafik Hizmetleri Döner Sermaye İşletme Müdürlüğünün tasfiyesine ilişkin iş ve işlemlerin Sağlık Bakanlığınca gerçekleştirilmesi hükme bağlanmaktadır”.

Yukarıda aynen vermeye çalıştığımız Genel Gerekçe, madde metinleri ve Madde Gerekçeleri birlikte değerlendirildiğinde, Karayolları Trafik Kanunu'nun 98. maddesinde yapılan değişikliğin nedenleri kısaca şu şekilde tespit edilebilir:

1. Sosyal güvenlik teminatı ile trafik kazaları nedeniyle ilgililere sağlanan özel sigorta teminatlarının örtüşmesi, özellikle motorlu araç işletilmesinden kaynaklanan sorumluluğun zorunlu olarak sigorta teminatına bağlandığı modern sigortacılık anlayışında, her iki sistemin ödeme ve birbirlerinden olan alacaklarının tahsil ve tasfiyesi konularının düzenlenmesi ihtiyacı
2. Uygulamada trafik kazaları nedeniyle sağlık yardımı sağlanan kişilerin tedavi bedellerinin Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasında (*Trafik Sigortası*) ve diğer bağlantılı sigortalar ile sosyal güvenlik rejimi kapsamında karşılanması konusunda yaşanan tereddütler
3. Her iki sistemin sonuçta sağlık teminatı sunmasına rağmen farklı kurallarının bulunmasının sonucunda, uygulama yaşanan tereddütlerin hak kayıplarına ve mağduriyetlere neden olması, tedavi giderlerinin tahsilinde olayın mahiyetine aykırı işlem yapılmasına bağlı olarak kamuca karşılanmaması gereken masrafların Devlet tarafından ödenmesi, hasarın bilinmemesine bağlı olarak özel sigorta primlerinin ve Devlet tarafından belirlenen asgari teminatların yanlış tespiti
4. Sosyal devlet olmanın bir gereği olarak, 5510 sayılı Kanun ile sağlık hizmetlerinin yaygın bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak amacıyla genel sağlık sigortası kurulmasının öngörüldüğü gerçeğinden yola çıkarak, trafik kazasına uğramaları halinde
 - sağlık güvencesi kapsamı dışında kalan vatandaşların da sağlık güvencesine kavuşturulması,
 - geçmişten kaynaklanan alacakların tahsili,

- bürokrasi ve kırtasiyeciliğin azaltılması,
 - trafik kazaları nedeniyle yapılan tedavi giderlerinin tahsilinin tek elden takip ve tahsilinin sağlanarak uygulama birliğinin temini ve
 - bu şekilde zaman ve emek tasarrufu yanında
 - sigorta şirketlerine karşı işlemlerin herhangi bir hak kaybına neden olmayacak şekilde tek elden yürütülerek kamu zararının engellenmesi ile
 - halen uygulamada ortaya çıkan sorunların ve mağduriyetlerin giderilmesi amaçlanmıştır...
5. Vatandaş odaklı hizmet anlayışının hakim kılınması
 6. Kazazedenin sosyal güvencesi olup olmadığına bakılmaksızın trafik kazası nedeniyle sağlık hizmet sunucularınca verilen tedavi hizmet bedellerinin tamamının Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından karşılanması
 7. Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından ödenen tutara karşılık, sigortacılık sektörü ve 5684 sayılı Kanunun 14. maddesinde belirtilen durumlar için Güvence Hesabı tarafından Sosyal Güvenlik Kurumuna aktarılacak tutarın, her yıl için sigortacılık mevzuatı çerçevesinde yine maddede belirtilen azami oranı aşmamak üzere Hazine Müsteşarlığınca belirlenmesi, söz konusu azami oranın ise, Bakanlar Kurulu Kararı ile değiştirilebilmesi
 8. Maddenin uygulanmasına ilişkin olarak söz konusu tutarın tespiti, ödenme süresi, yöntemi ve diğer konuların Sağlık Bakanlığı ve Sosyal Güvenlik Kurumunun görüşü alınarak Hazine Müsteşarlığınca belirlenmesi

Bu nedenlere toplu bakış, bizi değişiklik konusuna ilişkin uygulamada gerçekten çok büyük problemlerin, hak ve zaman kayıplarının olduğunu, tedavi giderlerinin zamanında ve tam olarak karşılanamaması durumlarının

bulunduğunu ve değişiklik ile bu sorunları gidermenin amaçlandığını düşündürmektedir.

6111 sayılı Kanun yürürlüğe girdikten sonra değişikliğe ilişkin özellikle sigortacılar ve sosyal güvenlikçiler tarafından yapılan, kritik ve değerlendirmeleri okuduğunuz veya konuştuğunuzda, pek de memnun olan olmadığını görüyorsunuz. Özel sigorta şirketlerinin yaklaşımı, - kanaatimce değişikliğin onları rahatlattığı veya rahatlatacağı açık olmakla birlikte^[14]- işleyen bir sistem vardı, değişiklikten sonra, sorumluluğumuz kalktı mı, kalkmadı mı tartışmaları dolayısıyla hak kayıplarına neden olundu vb şeklinde^[15]; Sosyal Güvenlik Kurumu açısından ise, tamam bazı sorunlar vardı, özellikle Sağlık

[14] Ancak hemen şunu da belirtmek gerekir ki, uygulama Yönetmeliği ile üç sigorta kapsama dahil edilmiştir (*m. 1/III*): Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (*Trafik Sigortası*), Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası ve Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası. Henüz bu üç sigortaya ilişkin Genel Koşullarda herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Bk. Trafik Sigortası Genel Şartları m. B.2/II b): Tazminat ve Giderlerin Ödenmesi:... “*Yaralanan kimselerin ilk yardım, muayene ve kontrol veya bu yaralanmadan ötürü ayakta hastane, klinik ve diğer yerlerdeki tedavi giderleri ile tedavinin gerektirdiği diğer giderleri, belgeleri ile birlikte kendisine başvurma tarihinden itibaren, sekiz iş günü içinde sigorta teminat limitleri dahilinde öder*”. Benzer şekilde krş. Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları m. A.3.3. Tedavi Giderleri Teminatı: Kaza nedeniyle yaralanan yolcuların ilk yardım, muayene, kontrol veya bu yaralanmadan ötürü hastanede veya diğer yerlerdeki ayakta veya yatakta tedavi giderleri ile tedavinin gerektirdiği diğer giderleri karşılar. Ayrıca bk. m. B.8: Tazminat Ödenmesinde Öncelikli Sigorta: Meydana gelen zarar öncelikle bu sigortadan karşılanır. Sigorta sözleşmesinin hiç yaptırılmamış olması, yapılmış fakat geçersiz hale gelmiş olması, sürenin bitmiş olması veya meydana gelen zararın bu sigorta teminatlarının üzerinde bulunması halinde teminatların üzerinde kalan kısım için sırasıyla KTK’na göre yapılması zorunlu olan mali sorumluluk sigortasına ve varsa ihtiyarı mali sorumluluk sigortasına başvurulur.

Ayrıca bk. krş. Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası Genel Şartları m. A.3.3. “*Tedavi Giderleri Teminatı*”: Sigortacı sigorta poliçesinin kapsamına giren bir kaza nedeniyle kaza tarihinden itibaren iki yıl içerisinde ödenmiş doktor ücreti ile hastane ve diğer sağlık kurumlarında ayakta ve yatakta yapılan tedavilere ilişkin giderleri, nakil ücretlerini poliçede tedavi giderleri olarak belirlenen meblağa kadar öder.

Doğal ve yapay sabit dişlerde kaza neticesinde ortaya çıkan hasarların protez giderleri, tedavi giderleri teminatı için belirlenen meblağın azami % 30 una kadar tazmin olunur.

Tedavi giderlerinin başka sigorta sözleşmeleri ile teminat altına alınmış olması durumunda söz konusu giderler öncelikle bu sigortadan karşılanır.

KTK’nun 98. maddesinde yapılan değişiklikten sonra mutlaka kapsam dahilindeki zorunlu sigortaların Genel Şartları’nda da değişikliklerin yapılması gereklidir.

[15] Örneğin bk. “*Trafik Kazalarında Acil Tedavi İçin Çıkarılan Yeni Tebliğ, Kafaları Karıştırdı*”, www.hurriyet.com.tr/ekonomi/18826044.asp

Bakanlığı ve Sosyal Güvenlik Kurumları arasında, ama şimdi SGK olarak pozisyonumuz çok ağırlaştı, şeklinde...^[16]

Bu değerlendirmeler sonucunda açıkçası –değişiklik Gerekçesini de okumuş olmama rağmen- “*bu değişiklik neden yapıldı?*” ve ayrıca “*yapılan değişiklik gerekli ve yeterli mi?*” sorularının yanıtını bulabilmekte zorlanıyorum^[17].

Karayolları Trafik Kanunu’nun 98. Maddesinin UYGULANMA KOŞULLARI:

1. Türkiye’de Meydana Gelecek^[18] Trafik Kazası Olacak

Değişiklikten önce “*motorlu araçların sebep oldukları kazalarda*” ifadesi kullanılmıştı. Bu değişiklik kapsam bakımından herhangi bir farklılık veya problem yaratmayacaktır. Zira “*trafik kazası*” Karayolları Trafik Kanunu’nda “*karayolu üzerinde hareket halinde olan bir veya birden fazla aracın karıştığı ölüm, yaralanma ve zararlı sonuçlanmış olan olaydır*” (m. 3) şeklinde ve “*taşıt*” ise “*motorlu araç, karayolunda insan, hayvan ve yük taşımaya yarayan ve makine gücü ile yürütülen taşıtlar*” (m. 3) şeklinde tanımlanmıştır.

2. Üniversitelere bağlı hastaneler ve diğer bütün resmi ve özel sağlık kurum ve kuruluşları olacak

3. Sunulan bir sağlık hizmeti ve bedeli olacak

Öncelikle belirtmek gerekir ki, “*sağlık hizmet bedelleri*” ne Kanun’da ne de Yönetmelik’te tanımlanmıştır^[19].

[16] Örneğin bk. Dönmez, Birten: “*Karayolları Trafik Kanunu’nun 98. Maddesindeki Değişikliğin Etkileri*”, Legal Hukuk Dergisi 2012, S. 120, s. 131-137.

[17] Örneğin konuya ilişkin “*Trafik Kazaları Nedeniyle İlgililere Sunulan Sağlık Hizmet Bedellerinin Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar hakkında Yönetmelik (RG, 27.08.2011, S. 28038)*” yayımlanıyor ve geçen iki yıllık sürede 3 değişiklik geçiriyor !.

[18] Bk. TSHB Tahsil Usul ve Esasları Hk. Yön. m. 1/II.

[19] KTK eski 98. maddesinde geçen “*tedavi giderleri*” ise, ilk yardım, muayene ve kontrol veya bu yaralanmadan ötürü ayakta, klinikte, hastane ve diğer yerlerdeki tedavi giderleri ile tedavinin gerektirdiği diğer giderleri ifade etmekte ve aracın zorunlu mali sorumluluk sigortasını yapan sigortacıya başvurma tarihinden itibaren sekiz iş günü içinde ve zorunlu mali sorumluluk sigortası sınırları kapsamında ödenmektedir.

Ayrıca, yeni düzenleme ve Yönetmelik gereği tüm sağlık hizmet bedelleri, SGK tarafından SUT (Sağlık Uygulama Tebliği^[20]) hükümleri doğrultusunda^[21] karşılanacaktır^[22].

Bu koşuldaki değişikliğin kapsam bakımından problemler yaratacağına, eskiden tedavi giderleri açısından özellikle de Yargı kararları ile benimsenmiş olan kapsamın daraltıldığına dikkat çekilmektedir. Açıkçası, bu değişikliğin uygulamada kapsam bakımından herhangi bir farklılığa, özellikle de daraltmaya yol açmayacak şekilde anlaşılacağını ve uygulanacağını umut etmekteyim. Zira Yönetmelikte ve Gerekçede “*tedavi giderleri*” ifadesi de kullanılmıştır, bu durum, kanun koyucu tarafından da herhangi bir farklılığın amaçlanmadığı yönünde değerlendirilebilmelidir.

4. Kazazedenin sosyal güvencesinin varlığının önemli olmaması

Kazazede kavramı, hukuki bir terim değildir ve kapsamı geniştir. Sigorta hukuku açısından sorumluluk sigortaları, sigortalının üçüncü kişiye vermiş olduğu zararlar dolayısıyla sorumluluğu güvence altına almaktadırlar. İşletenin kendisinde meydana gelen bedensel ve eşya zararları doğal olarak sigorta güvencesi kapsamı dışındadır^[23]. Ancak “*kazazede*” teriminin tercihi ile bizzat işletenin de “*kazazede*” kapsamına girmesi ve değerlendirilmesi riski vardır, buna da dikkat çekmek isterim._

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun Sorumluluk Sigortalarına İlişkin Düzenlemeleri Açısından Son Sözler

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 1473-1486. maddeleri arasında ilk kez ayrı ve özel olarak “*sorumluluk sigortaları*” düzenlendi. Bu hükümler arasında 1473-1482. maddeler sorumluluk sigortalarına, 1483-1485. maddeler zorunlu sorumluluk sigortalarına ve 1486. Madde ise, koruyucu hükümlere ilişkindir.

[20] RG, 25.03.2010, S. 27532.

[21] Bu Kanun’da olmayan bir sınırlamanın Yönetmelik ile getirilmesi örneğidir!.

[22] Bu Tebliğe göre sağlık hizmetlerinin hizmet başına ödeme yöntemi ile faturalandırılacağı yönünde bk. Ünlü, Ufuk: “*Trafik Kazaları Nedeniyle Oluşan Sağlık Hizmet Bedellerinin Ödenmesi*”, http://www.lebibyalkin.com.tr/dergi_icerik_p.asp?dicerik_id=206&dergi_id=89, s. 2.

[23] Bk. Ulaş, s. 932 vd.

Son olarak, zorunlu sorumluluk sigortalarına ilişkin Türk Ticaret Kanunu'nun 1484. maddesinin III. fıkrasındaki düzenlemeye değinmek isterim. Zarar görenle ilişkide ifa yükümlülüğü kenar başlıklı maddenin III. fıkrasında yer alan hüküm aynen “*Zarar, sosyal güvenlik kurumları tarafından karşılandığı ölçüde sigortacının sorumluluğu sona erer*” şeklindedir. Bu düzenleme, yine Türk Ticaret Kanunu'nun Koruyucu Hükümler kenar başlıklı 1486. maddesinin II. fıkrası gereğince, aksine sözleşme şartlarının geçersiz olacağı, hükümlerdendir, yani emredici bir düzenlemedir.

Çok teşekkür ediyorum, sabrınız ve ilginiz için...

Prof. Dr. MURAT ŞEN (Oturma Başkanı)- Bizler de söz konusu değişikliklerin, gerek Borçlar Kanununda, gerekse 5510 sayılı Kanunda, gerekse Karayolları Trafik Kanununda yaptığı değişiklikleri genel olarak değerlendiren Levent Akın Beye çok teşekkür ediyoruz.

Dikkatle dinlediğinizi gözlemliyorum, onun için özetlemeye gitmiyorum. Hem zamandan tasarruf edelim, hem konuşmacılara yeterince söz hakkı ve zamanı tanıyalım düşüncesiyle.

Şimdi dinleyicilerden özet yapılması yönünde bir talep geldi, o zaman ben özetleri yapmaya devam edeyim. Artık dinleyenler açısından tekrar olacak ama her zaman tekrar güzeldir derler, sabrınızı ben dileyeceğim.

Şimdi Levent Akın Bey özellikle söz konusu değişikliklerin Karayolları Trafik Kanunundaki 98. maddesinin değiştirilmesiyle getirilen değişiklikler olduğunu, bunun da uygulamada sadece sağlık hizmet bedeli yönünden bir değişiklik olduğunu ifade etti. Daha önce tedavi gideri ifadesinin kullanıldığını belirtti, aynı şekilde Aynur Hanım da söylemişti bu değişikliği. Trafik kazasına maruz kalan kişilerin alacağı sağlık yardımlarından, Sosyal Güvenlik Kurumunun sorumlu olacağını özetle ifade etti. Söz konusu değişiklik buna ilişkindir dedi.

Bunun ortaya çıkaracağı birtakım sorunlardan da bahsetti. Mesela geçici iş göremezlik ödeneğine ilişkin bir rücu söz konusu olacak mı? Hayır. Maddenin lâfzî yorumundan da açık hükmünden böyle bir düzenlemenin söz konusu olamayacağını ifade etti. Çünkü Karayolları Trafik Kanunu'nun 98.maddesinde; trafik kazaları sebebiyle eğer kazazede bir sağlık yardımı almışsa, buna ödenecek sağlık hizmet bedelinin, o kazazedenin sosyal

güvencesi olup olmadığına bakılmaksızın ödeneceği düzenlenmiştir, dedi. Hiç sigortaya tabi olmamış kimseler de olabilir, özel sigortası olmamış olabilir. Bunların hiçbirisinin önemi yok veya 4A, 4B, 4C kapsamında bir sigortası olmayabilir, genel sağlık sigortası olmayabilir. Yani sosyal güvencesi olmayan kişiler de bu kapsamda yararlanacaklar. Sosyal Güvenlik Kurumu artık sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak, kazaya uğrayan kişileri hastane kapısından çevirmeyecek, mağdur etmeyecek. Eğer sağlık ödemesi yapılmışsa, bu gerek üniversite hastanesi, gerek Bakanlığa bağlı hastaneler veya özel sağlık kuruluşları, hangisinde olursa olsun, yapılan sağlık ödemeleri, sağlık hizmet bedelleri artık bu yapılan değişikliklerle, Sosyal Güvenlik Kurumu üzerine yüklenmiş durumda.

Bunun da gerekçesini şu şekilde izah etti: Burada güvence hesabı adı altında, daha önce Hazineye bağlı bulunan bu hesaptaki paraya Sosyal Güvenlik Kurumu göz dikti düşüncesiyle bu tür bir değişikliğin yapıldığını, temelinde böyle bir fikrin bulunduğunu ifade etti. Her ne sebeple olursa olsun, ben şahsen böyle bir düzenlemenin isabetli olduğu kanaatini taşıyorum. Çünkü daha önceden yaşadığımız ve bize danışılan birkaç olayda, bu tür bir uyumsuzlıkla karşı karşıya gelmiştim. Az önce Levent Bey de söyledi onu. Trafik sigortası olmayan bir araç yolda birisine çarpıyor. Çarpan kişi hastanede tedavi altına alınıyor. Şimdi kim ödeyecek bunu? Sorun burada başlıyor. İşte bu düzenleme diyor ki; hiç onları ilgilendirmiyor, başka hiçbir şeye bakmıyor. Bu kişi kazaya uğramış mı? Uğramış. Sigorta güvencesi olsun olmasın bunu sorgulamayın diyor, bunu Sosyal Güvenlik Kurumu ödeyecek. Yani hastane kapısından geri gönderilmeyecek.

Prof. Dr. MURAT ŞEN (Oturum Başkanı)- Buna ihtiyaç vardı diye düşünüyorum ben, neticede bu kapsamda bir düzenleme ve hüküm vardı. Konuşmanın başında, oturumu açarken ifade etmiştim. Hatta salona da sordum, bu güvence hesabını bilen var mı? diye. Belki buradakiler bilinçli bir topluluk olduğu için sıkıntı yoktu, çoğu biliyordu. Çoğu kimse biliyordu belki, salondakilerin yüzde 60'ının bildiğini gördüm, bundan da mutlu oldum. Ama ben bir hukukçu olarak, bu alanda gelen avukat arkadaşların bilgisizliğine üzülmüştüm bir dönemde. Buraları tenzih ediyorum, bu salondaki arkadaşların çok bilinçli olduğunu özellikle ifade etmek istiyorum.

İşte bu düzenleme, bu bilinçsizliği ortadan kaldıran bir düzenleme. Artık bir sigorta şirketi bulmaya veya güvence hesabına gitmeye gerek yok, SGK ödeyecek. İnsanlar bilmeyince, nasıl ödeneceğini de bilmiyordu bunun. Az önce avukat hanımın söylediği gibi, bir yakını hastanede veya kardeşi hastanede tedavi olmuş, trafik kazasına uğramış. Trafik kazasındaki failin aracın sigortası yok. Şimdi kimden talep edecek? Hastane parayı istiyor, bu kişinin sosyal güvencesi de yok. İşte güvence hesabından talep etmesi gerekiyordu, ama bu usul bilinmiyordu. Bu usul pratik hale getirilmiş oldu.

(Karşılıklı konuşmalar)

Prof. Dr. MURAT ŞEN (Oturum Başkanı)- Evet, şimdi konunun çok ilginç olduğunu görüyorum, çok ilgililer olduğunu görüyorum. Bu konuşmaları birebirde bence çay arasında yapalım. Şimdi bir 15 dakika çay molası veriyoruz, geri kalan kısma çaydan sonra devam edeceğiz.

(Çay arası verildi)

Prof. Dr. MURAT ŞEN (Oturum Başkanı)- Değerli meslektaşlarım, 6111 sayılı Torba Yasa gereğince tedavi giderlerinin sigorta ödemeleri, zorunlu mali mesuliyet sigortası ödemeleri yönünden değerlendirmeleri yaptığımız üçüncü oturumun çay arasından sonraki ikinci kısmını açıyorum, başlatıyorum.

Bu oturumda ilk sözü zorunlu mali mesuliyet sigortaları açısından Yargıtay uygulamalarını paylaşmak üzere Sayın Leyla Elen Köksal Hanımefendiye bırakacağım. Biliyorsunuz, yansidan da, elinizdeki ilanlardan da bunu görüyorsunuz. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi Üyesi Leyla Hanım. Az önce paylaştığımızda, kendilerinin de bu konuda Yargıtay içerisinde müzakere-lerde çok ciddi fikir tartışmalarının olduğunu beyan ettiler. Bunları zaten sizlerle de şimdi paylaşacaklar.

Ben sözü Leyla Hanıma bırakıyorum. Buyurun efendim.